

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/31/2019
Identifikačné číslo spisu: 1114232090
Dátum vydania rozhodnutia: 13.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Anna Marková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1114232090.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: PhDr. C. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom A., B., právne zastúpeného: JÁNSKÝ & PARTNERS, s. r. o., advokátska kancelária, so sídlom Štúrova 13, Nitra, proti žalovanému: 1/ JUDr. Barbora Hudeková, so sídlom kancelárie Záhradnícka 51, Bratislava, správca konkurznej podstaty úpadcu: X.W., nar. XX. XX. XXXX, bytom G., I., a žalovanému: 2/ X.W., nar. XX. XX. XXXX, bytom G., I., v konaní o určenie popretej pohľadávky, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9Cb/115/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 26. júna 2018 č. k. 1CoKR/123/2017 -113, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu o d m i e t a.

II. Žalovanému 1/ a 2/ s a p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 28.októbra 2016, č. k. 9Cb/115/2014 - 66 v prvom výroku rozhodol tak, že žalobu v celom rozsahu zamietá. Druhým výrokom priznal žalovanému 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. Súd prvej inštancie právne vec posúdil podľa ust. § 32 ods. 1, ods. 3, ods. 4, ods. 6, ods. 9, ods. 15 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „ ZKR“) a vecne tým, že žalobca sa podanou žalobou domáhal voči správcovi konkurznej podstaty úpadcu X.W. (žalovaný 1) a žalovanému 2/ určenia, že je veriteľom vymáhateľnej pohľadávky voči žalovanému 2/ ako dlžníkovi zo zmluvy o pôžičke z 8. októbra 2010, uzavretej medzi žalobcom ako veriteľom a žalovaným 2/ ako dlžníkom, ktorá je nesporná a považuje sa v konkurznom konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8K/7/2014 za zistenú, čo do dôvodu a výšky v sume 50 841,69 eur. Poukazujúc na vykonané dokazovanie súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca nepreukázal, že je veriteľom pohľadávok zapísaných na základe prihlášok ako iné pohľadávky do zoznamu pohľadávok, ktorých určenia čo do dôvodu a výšky sa domáha. Žalobca nepredložil relevantné dôkazy, že je pohľadávka voči žalovanému 2/ (úpadcovi), ktorá bola prihlásená súhrnnou prihláškou nezabezpečených pohľadávok z 3. septembra 2014 ako iná pohľadávka, oprávnená čo do dôvodu a

prihlásenej výšky. Vo veci prebieha súdny spor vedený pod sp. zn. 12C/36/2012 týkajúci sa uzavretej zmluvy o pôžičke peňazí medzi žalobcom ako veriteľom a žalovaným 2/ ako dlžníkom, ktorý do vyhlásenia konkurzu nebol právoplatne ukončený. Na základe uvedeného súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalobca neunesol dôkazné bremeno na preukázanie svojho nároku. Konštatoval, že v incidenčnom spore o určenie popretej pohľadávky leží dôkazné bremeno na veriteľovi spornej pohľadávky, ktorý je žalobcom. Podstatné je, či veriteľ preukáže, že sporná pohľadávka existuje z dôvodu a v rozsahu, ako to uviedol v prihláške tejto pohľadávky. Povinnosť označiť dôkazy - prostriedky procesnej obrany, na preukázanie svojich tvrdení sa vzťahuje na všetky tvrdenia, ktoré sa uviedli v žalobe. Poslednou procesnou možnosťou splnenia dôkaznej povinnosti je možnosť uplatniť ich najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (§ 154 CSP). Cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom spočíva na účastníkovi konania, bez ohľadu na jeho procesné postavenie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých účastníkom v opačnom procesnom postavení než je účastník, ktorý nesplnil alebo nedostatočne splnil svoju dôkaznú povinnosť. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobcom nemal v konaní preukázané relevantnými dôkazmi oprávnenosť ním ako veriteľom uplatnených pohľadávok voči úpadcovi (žalovanému 2/) uvedených v súhrnnej prihláške nezabezpečených pohľadávok, zapísaných do zoznamu pohľadávok, čo do výšky, ktorých určenia ako vymáhateľných pohľadávok sa domáha v tomto konaní. Žalobca v konaní nepreukázal, že sporné pohľadávky existujú v rozsahu ako to uviedol v prihláške týchto pohľadávok. Žalobca voči úpadcovi (žalovanému 2/) sa nedomáhal určenia menšieho rozsahu výšky pohľadávok. Súd prvej inštancie právne uzavrel, že žaloba žalobcu voči žalovanému 1/ nie je dôvodná titulom neosvedčenia práva na určenie výšky prihlásených pohľadávok v konkurznom konaní, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 8K/7/2014. So zreteľom na uvedené súd prvej inštancie žalobu zamietol ako nedôvodnú. Vo vzťahu k žalovanému 2/ žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej legitímácie v súlade s ust. § 47 ods. 4 ZKR. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len, „CSP“) v spojení s ust. § 262 ods. 2 CSP.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 26. júna 2018, č. k. 1CoKR 123/2017-113 po prejednaní veci podľa § 379 až 385 CSP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, v prvom výroku rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil. Druhým výrokom priznal žalovanému 1/ a 2/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

4. Odvolací súd sa s poukazom na ust. § 378 ods. 1 a 2 CSP v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie. Na zdôraznenie správnosti poukázal na skutočnosť, že podstatnou otázkou pri rozhodovaní súdu bolo právne ustáliť, či žalobca v konaní o uznanie popretej pohľadávky pred súdom prvej inštancie náležite preukázal právny dôvod jej vzniku, výšku, vymáhateľnosť a poradie jej uspokojenia, ktoré uviedol v prihláške do konkurzu na majetok označeného úpadcu. Súd prvej inštancie sa v rámci konania musel zaoberať vecne a skutkovo, či žalobca preukáže tvrdený nárok v rozsahu, ktorý uviedol v prihláške do konkurzu. Odvolací súd v zhode so skutkovými a právnymi závermi vyslovenými súdom prvej inštancie v odôvodnení rozsudku konštatoval, že žalobca sa v prihláške domáhal pohľadávky titulom zmluvy o pôžičke z 8. októbra 2010 (overený podpis dlžníka u notára dňa 19. októbra 2010 - č. l. 9). Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie bolo preukázané, že správca - Prvá arbitrážna, k. s., Sasinkova 6, Bratislava, z prihlášky žalobcu ako veriteľa uznal sumu 7 804 eur na istine, na úrokoch uznal 0 eur, z nákladov na uplatnenie bolo uznaných 40 eur, spolu celkom uznané vo výške 7 844 eur (zohľadnené sú bankové prevody vo výške 32 670 eur). Odvolací súd konštatoval, že rovnaký právny názor vo veci uznanej pohľadávky žalobcu ako veriteľa v konaní, a to čo do sumy 7 844 eur zastáva aj žalovaný 1/ - správca konkurznej podstaty úpadcu JUDr. Barbora Hudeková. V konaní bolo nepochybné, že prihlásený nárok žalobcu je titulom neuhradeného záväzku dlžníka zo zmluvy o pôžičke z 8. októbra 2010, ktorý po započítaní čiastočných úhrad dlžníka mal predstavovať žalobcom ako veriteľom prihlásenú sumu na istine vo výške 37 054 eur, na úrokoch z omeškania vo výške 12 569,43 eur, na nákladoch z uplatnenia vo výške 1 218,26 eur, spolu celkom 50 841,69 eur. V konaní bolo sporné, či prihlásená pohľadávka je čo do právneho dôvodu vzniku, výšky a vymáhateľnosti preukázaná žalobcom natoľko, aby bolo nepochybné, právne ustálené, že vznikla

povinnosť žalovaným predmetnú pohľadávku žalobcu zaplatiť. Súd prvej inštancie z vyjadrení žalovaného 1/ zistil, že dlžnú sumu vo výške 46 474 eur bolo potrebné ponížiť titulom úhrady na bankový účet žalobcu vedený v Tatra banka, a. s., o sumu 32 670 eur (založené dôkazy, a to fotokópie dokladov o vklade), pričom zostala pohľadávka v sume 13 804 eur. Túto skutočnosť nerozporoval ani úpadca X.W. na pojednávaní konanom dňa 21. júna 2016 (č. l. 54-56). Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na návrh na uzavretie mimosúdnej dohody v právnej veci vedenej pod sp. zn. 12C/36/2012, a teda, že dlh vo výške 13 804 eur bolo potrebné ponížiť aj o ďalšie platby, a to vo výške 4 500 eur a 1 500 eur, ktoré žalovaný 2/ poukázal žalobcovi. Zostatok nevysporiadanej pohľadávky predstavoval sumu 7 804 eur na istine. Tieto skutkové závery neboli rozporované zo strany žalovaného v konaní pred súdom prvej inštancie, a to ani v odvolaní. Vzhľadom na uvedené odvolací súd konštatoval, že postup súdu prvej inštancie bol správny, nakoľko žalobca je iniciátorom sporu a je na jeho strane, aby ním uvedené tvrdenia v konaní riadne preukázal. Poslednou procesnou možnosťou splnenia dôkaznej povinnosti je možnosť uplatniť ich najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (§ 154 CSP). Odvolací súd nemal za preukázané tvrdenia oprávňujúce priznať žalobcovi nárok uplatnený v konaní, že je veriteľom uplatnených pohľadávok voči úpadcovi (žalovanému 1/), uvedených v súhrnnej prihláške nezabezpečených pohľadávok. Žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie, ani v odvolaní, nepreukázal, že sporné pohľadávky existujú vo výške, ktorá je predmetom žaloby v inom rozsahu, než bola uznaná jeho pohľadávka správcom. Odvolací súd sa preto stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že žaloba žalobcu voči žalovanému 1/ nie je dôvodná a vo vzťahu k žalovanému 2/ absentovala podmienka vecnej pasívnej legitímácie označeného žalovaného 2/ (§ 47 ods. 4 ZKR), preto boli splnené všetky podmienky pre zamietnutie žaloby. Uzavrel, že žalobca nepreukázal ním tvrdené skutočnosti v odvolaní, ktoré by zakladali zmenu alebo zrušenie odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie. Preto odvolací súd potvrdil právny záver súdu prvej inštancie, že žalobca neunesol dôkazné bremeno tvrdených skutočností a neunesol dôkazné bremeno preukázania, že je veriteľom označeného žalovaného 2/, čím nepreukázal aktívnu vecnú legitímáciu na podanie žaloby vo vzťahu k žalovanému 2/. Nakoľko žalobca nepreukázal ním tvrdené skutočnosti, ani vo vzťahu k žalovanému 1/, ktoré sú obsahom jeho odvolania, odvolací súd k nim neprihliadal.

5. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP tvrdiac, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, pretože odvolací súd pri riešení právnej otázky, od ktorej záviselo jeho rozhodnutie, sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Žalobca poukazujúc v dovolaní na skutkový stav veci nesúhlasil s právnym názorom odvolacieho súdu, že neunesol dôkazné bremeno. Podľa žalobcu pri posudzovaní dôkazného bremena na strane žalobcu bolo potrebné rešpektovať tzv. negatívnu dôkaznú teóriu, ktorá predstavuje výnimku z pravidla, že každý preukazuje iba svoje vlastné skutkové tvrdenia, pričom táto vychádza z tézy, že od nikoho nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu existenciu určitej právnej skutočnosti. V tejto súvislosti poukázal uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. februára 2010, sp. zn. 4Cdo/13/2009. Podľa názoru žalobcu, dôkazné bremeno na strane žalobcu spočíva v tom, aby ten preukázal existenciu právneho vzťahu (zmluvy o pôžičke), pričom v súvislosti s otázkou (ne)splnenia tohto záväzku leží dôkazné bremeno na žalovaných. Žalobca mal za to, že v konaní pred súdom prvej inštancie preukázal existenciu predmetnej zmluvy o pôžičke listinnými dôkazmi, z ktorých rovnako plynie aj výška jeho pohľadávky, a teda uniesol dôkazné bremeno v naznačenom rozsahu. Poukazujúc na ust. § 151 ods. 1, ods. 2 CSP zastával názor, že je na strane žalovaných, aby preukazovali splnenie/ nesplnenie tohto záväzku voči žalobcovi. Pokiaľ však ide o tvrdenie o jednotlivých čiastočných úhradách, žalobca zdôraznil, že v prihláške svojej pohľadávky voči žalovanému 2/ do konkurzu zohľadnil všetky ním realizované úhrady, pričom úhrady, na ktoré poukazuje žalovaný 1/ boli vykonané v čase pred uzavretím predmetnej zmluvy o pôžičke a s touto nijako nesúvisia. V tomto kontexte uviedol, že uvedenú skutočnosť potvrdzujú aj dátumy realizácie úhrad uvedené na listinách predložených žalovaným 1/. Z týchto dôvodov žalobca žiadal, aby dovolací napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil, alternatívne zmenil tak, že vo veci sám rozhodne a jeho žalobe bude v plnom rozsahu vyhovieť.

6. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný 1/, ktorý navrhol dovolanie žalobcu v súlade s ust. § 448 CSP zamietnuť ako nedôvodné.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu (§ 427 ods. 1 CSP), v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

8. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (vid' napríklad sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

9. Pri uplatnení tézy vyplývajúcej z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce res iudicata „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na možnosť prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadieť ako na krajnú výnimku z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016). V súlade s tým aj odborná právnická literatúra konštatuje, že „narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch“ (vid' Števec M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1326).

10. Nad'alej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

12. Žalobca prípustnosť dovolania vyvodzuje z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Pre uvedenú procesnú situáciu, v ktorej § 421 ods. 1 písm. a/ CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska označeného ustanovenia môže byť pritom len otázka právna (teda v žiadnom prípade nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

13. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení z 21. augusta 2018, sp. zn. 3Obdo/42/2018, ktoré v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky publikované ako judikát R

83/2018, zaujal právny záver, v zmysle ktorého, „ak dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, potom je povinný v dovolaní výslovne uviesť právne posúdenie odvolacieho súdu, ktoré považuje za nesprávne, konkretizovať, ako mal odvolací súd právnu otázku správne vyriešiť a zároveň musí špecifikovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa mal podľa jeho názoru odvolací súd pri svojom rozhodovaní odkloniť“. Prípustnosť dovolania je daná len vtedy, ak sa odvolací súd pri vyriešení právnej otázky skutočne odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pričom dovolateľ je povinný ním tvrdený odklon v dovolaní preukázať. Naopak prípustnosť dovolania nezakladá všeobecná nespokojnosť dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu (resp. jeho právnymi závermi), alebo všeobecné tvrdenie dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je v súlade s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

14. Významným znakom otázky relevantnej v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP je jej zásadný právny význam. Aj za účinnosti CSP je opodstatnené konštatovanie, že otázkou takého právneho významu je otázka významná nielen pre tú-ktorú prejednávajúcu právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky a judikatúrnej činnosti najvyššieho súdu, úlohou ktorého je zjednocovať rozhodovanie všeobecných súdov (1 Cdo 132/2009, 2 Cdo 71/2010, 3 Cdo 51/2006, 4 Cdo 151/1998, 5 Cdo 1/2010, 7 Cdo 117/2011). Je to dané zámerom, aby sa vyriešením takejto otázky prispelo k vytvoreniu ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Posúdenie otázky, či strana sporu uniesla dôkazné bremeno, ktoré ju v tom-ktorom spore zaťažovalo, spočíva v každom jednotlivom prípade (v každom jednotlivom civilnom sporovom konaní) posúdení vysoko individuálnych, konkrétnych a v iných prípadoch sa spravidla už nevyskytujúcich skutkových okolnostiach, ktoré sú svojou povahou jedinečné a neopakovateľné. Podľa presvedčenia dovolacieho súdu takáto individuálna otázka ani nemôže mať znaky zásadného právneho významu.

15. Dôkazné bremeno je inštitútom práva procesného, pretože je nerozlučne spojené s civilným sporovým konaním, a to bremenom tvrdenia, a prejavuje sa vo výsledku sporu. Odvolací súd (ako aj súd prvej inštancie) v odôvodnení svojho rozsudku náležite uviedol, na základe akých skutočností dospel k záveru, že žalobca v zmysle ustanovenia § 185 CSP neuniesol procesnú dôkaznú povinnosť, t. j. povinnosť uviesť dôkaz na preukázanie tvrdených skutočností (nad všetky pochybnosti) a teda ani dôkazné bremeno, čo malo v danej veci za následok zamietnutie žaloby. Pri hodnotení dôkazov nemožno odvolaciemu súdu (ako aj súdu prvej inštancie) vyčítať pochybenia, a preto ani nemožno polemizovať s jeho závermi, ktoré žalobca namieta v dovolaní (viď rozsudok najvyššieho súdu z 11. októbra 2013 sp. zn. 5Cdo/328/2012).

16. Právnu otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka, kto je v danom spore nositeľom dôkazného bremena. Pre zodpovedanie tejto otázky je totiž rozhodujúca hmotnoprávna úprava vzťahu, z ktorého žalobca vyvodzuje svoje právo alebo povinnosť žalovaného. Dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu, v ktorého záujme je preukázanie pravdivosti ním tvrdených skutočností, zakladajúcich ním tvrdené právo. Na druhej strane žalovaného zaťažuje dôkazné bremeno spočívajúce v preukázaní skutočností, ktoré vylučujú existenciu uplatňovaného práva, ak jeho existenciu žalobca preukázal (viď rozhodnutia najvyššieho súdu z 26. júna 2013 sp. zn. 2Cdo/256/2012, z 30. apríla 2012 sp. zn. 6Cdo/95/2011).

17. Povinnosť tvrdenia a hlavne preukazovania má však svoje mantinely, medzi ktoré patrí uplatnenie pravidiel „neexistencia sa nepreukazuje“, vychádzajúceho z tzv. negatívnej dôkaznej teórie, lebo od nikoho nemožno spravodlivo požadovať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti (rovnako aj uznesenie najvyššieho súdu z 31. mája 2010 sp. zn. 6 Cdo 81/2010). Táto teória nemá oporu v texte zákona, jej aplikácia je výhradne logickou požiadavkou. V prejedávanej veci mal žalobca v konaní o uznanie popretej pohľadávky bremeno tvrdenia v preukázaní právneho dôvodu jej vzniku, výšky, vymáhateľnosti a poradia jej uspokojenia, ktoré uviedol v prihláške do konkurzu na majetok označeného úpadcu a žalovaného 2/. Dovolací súd zdôrazňuje, že podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom.

Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Za jednu z najdôležitejších a najnáročnejších činností súdov vôbec, je možné označiť zisťovanie skutkového stavu, ktorý je základom pre jeho rozhodnutie. Pritom súd je subjektom, ktorý určuje, čo sa bude dokazovať, ako bude dokazovanie prebiehať, ktoré skutočnosti bude považovať za preukázané a ktoré dôkazy vykoná. Významné povinnosti v rámci dokazovania patria aj účastníkom konania. Účastník musí na preukázanie svojich tvrdení označiť dôkazy. Ak navrhnuté dôkazy súd vykoná a preukáza sa nimi skutkové okolnosti tvrdené účastníkom, hovoríme, že účastník uniesol dôkazné bremeno ohľadom svojich tvrdení. Dôkazné bremeno možno charakterizovať ako procesnú zodpovednosť účastníka za výsledok konania. Ak tvrdenie účastník nepreukáže, súd rozhodne nepriaznivo voči tomuto účastníkovi. V rámci dokazovania platí zásada, že každý účastník musí preukázať to, čo tvrdí, len potom môže súd zobrať jeho tvrdenie za základ svojho rozhodnutia. Ak v danom prípade žalobca tvrdí, že žalovaný mu má ešte vyplatiť peňažnú pohľadávku prihlásenú v konkurze, musí preukázať skutočnosti, na základe ktorých mu jeho právo patrí. Napriek dôkazom predloženým v konaní, nárok žalobcu preukázaný nebol. Aj v zmysle nálezu II. ÚS 38/2015 „Dôkazné bremeno týkajúce sa skutočností leží na tom účastníkovi konania, ktorý z existencie týchto skutočností vyvodzuje pre seba priaznivé dôsledky. Ide teda o toho účastníka, ktorý existenciu týchto skutočností tvrdí.“ Pokiaľ teda ide o argumentáciu dovolateľa spočívajúcu v tvrdení, že odvolací súd, ako aj súd prvej inštancie ho zaťažili dôkazným bremenom, ktoré mali znášať žalovaní 1/ a 2/, keď dospeli k záveru, že žalobca neuniesol dôkazné bremeno, pretože podľa dovolateľa dôkazné bremeno na strane žalobcu spočíva v tom, aby ten preukázal existenciu právneho vzťahu (zmluvy o pôžičke), pričom v súvislosti s otázkou (ne)splnenia tohto záväzku leží dôkazné bremeno na žalovaných, dovolací súd dospeľ k záveru, že táto námietka dovolateľa nie je dôvodná. Totiž v okolnostiach danej veci a priori dovolateľa zaťažovalo dôkazné bremeno v preukázaní, že je veriteľom pohľadávok zapísaných na základe prihlášok ako iné pohľadávky do zoznamu, ktorých určenia čo do dôvodu a výšky sa domáha, a teda si ich prihlásil do konkurzného konania v súlade s ust. § 32 ods. 6 ZKR. Odvolací súd preto správne dospeľ k záveru, že: „...žalobca je iniciátorom sporu a je na jeho strane, aby ním uvedené tvrdenia v konaní riadne preukázal. Poslednou procesnou možnosťou splnenia dôkaznej povinnosti je možnosť uplatniť ich najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí (ust. § 154 CSP). Súd prvej inštancie, a rovnako ani odvolací súd, nemal za preukázané tvrdenia oprávňujúce priznať žalobcovi nárok uplatnený v konaní, a to že je veriteľom prihlásených pohľadávok voči úpadcovi (žalovanému 1/), uvedených v súhrnnej prihláške nezabezpečených pohľadávok; žalobca nepreukázal, že sporné pohľadávky existujú vo výške, ktorá je predmetom žaloby v inom rozsahu, než bola uznaná jeho pohľadávka správcom; žalobca neuniesol dôkazné bremeno tvrdených skutočností a neuniesol dôkazné bremeno preukázania, že je veriteľom označeného žalovaného 2/, čím nepreukázal aktívnu vecnú legitímáciu na podanie žaloby vo vzťahu k žalovanému 2/; žalobca nepreukázal ním tvrdené skutočnosti, ani vo vzťahu k žalovanému 1/.“ Dovolací súd uzatvára, že v prejednávanej veci nemá oporu v hmotnom práve, ale ani v logike veci, tvrdenie dovolateľa, že nemal povinnosť preukázať existenciu skutočností, z ktorých odvodzoval svoje právo, ale naopak ich preukázanie bolo povinnosťou žalovaných. Navyše dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že žalobca v dovolaní síce formálne odôvodňuje nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, z obsahu dovolania je však zrejmé, že nesúhlasí s logickými úvahami a skutkovými závermi, ako aj s vyhodnotením zistených skutkových okolností odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie. Napríklad, že neposúdili konanie žalovanej 2/ podľa predstáv žalobcu. Len samotné spochybňovanie skutkových zistení a vyhodnotenie dôkazov súdmi, ako aj samotná polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Aj z týchto dôvodov dospeľ dovolací súd k záveru, že vo vzťahu k posúdeniu konania žalovanej 2/, nie je dovolanie podložené prípustnými dovolacími dôvodmi.

18. Z vyššie uvedeného vyplýva, že odvolací súd pri riešení právnej otázky „kto je v danej veci nositeľom bremena tvrdenia, dôkaznej povinnosti a dôkazného bremena“ sa v ničom neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie označených rozhodnutiach.

19. So zreteľom na uvedené dospeľ dovolací súd dospeľ k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu nevyplýva z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalobcu

odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP.

20. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 druhá veta CSP). O výške náhrady dovolacích trov žalovaného 1/ a 2/ rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.